

Sygn. akt I UK 251/18

POSTANOWIENIE

Dnia 26 czerwca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z odwołania Ł. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Z.
o ustalenie ustawodawstwa właściwego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 26 czerwca 2019 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 13 lutego 2018 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od Ł. K. na rzecz pozwanego 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z 13 lutego 2018 r. oddalił apelację skarżącego ubezpieczonego Ł.K. od wyroku Sądu Okręgowego w K. z 27 października 2016 r., który oddalił jego odwołanie od decyzji pozwanego z 25 kwietnia 2016 r., stwierdzającej, że dla ubezpieczonego od 1 kwietnia 2013 r. z tytułu prowadzonej działalności pozarolniczej w Polsce i pracy wykonywanej na terenie Słowacji właściwym jest ustawodawstwo polskie. Sąd ustalił, że ubezpieczony prowadził działalność w kraju. 1 kwietnia 2013 r. zawarł umowę o pracę z firmą U. s.r.o. na pracę promotora usług i produktów w Słowacji, z wynagrodzeniem 40 euro za pracę 10 godzin miesięcznie. Pozwany zawiadomił ubezpieczonego o tymczasowym ustaleniu jako właściwego ustawodawstwa

słowackiego. Słowacka instytucja zabezpieczenia społecznego w piśmie z 9 września 2013 r. przedstawiła, że nie może przyjąć wstępnego określenia ustawodawstwa, ponieważ stwierdzono, że pracodawca U. s.r.o. jest „firmą schronieniem” i nie dochodzi do rzeczywistego wykonywania pracy przez jej pracowników. Na pytanie pozwanego słowacka instytucja 24 października 2014 r. wskazała, że dla Ł. K. od 1 kwietnia 2013 r. nie powstało ubezpieczenie z tytułu pracy u pracodawcy U.. 29 stycznia 2016 r. słowacka instytucja wydała decyzję o nieobjęciu skarżącego obowiązkowym ubezpieczeniem chorobowym, emerytalnym, na wypadek bezrobocia jako pracownika od 1 kwietnia 2013 r. W decyzji wskazano zastosowanie legislatury polskiej od 1 kwietnia 2013 r. Decyzja jest ostateczna i uprawomocniła się 2 listopada 2013 r. Ł. K. nie otrzymał od słowackiej instytucji zabezpieczenia społecznego druku A1. W tej sytuacji pozwany wydał skarżoną decyzję z 25 kwietnia 2016 r. na podstawie przepisów ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 dotyczącego wykonania rozporządzenia (WE) nr 883/2004. Sąd Okręgowy decyzję pozwanego uznał za prawidłową. Sąd Apelacyjny apelację ubezpieczonego uznał za bezzasadną. W szczególności nie stwierdził naruszenia art. 13 ust. 3 rozporządzenia podstawowego (nr 883/2004) oraz procedury (art. 16) z rozporządzenia wykonawczego (nr 987/2009). Pozwany wyczerpał procedurę ustalając, dla ubezpieczonego od 1 kwietnia 2013 r. ustawodawstwo polskie. Sąd wskazał, że sąd krajowy, podobnie jak krajowy organ ubezpieczeń, nie może badać zasadności odmowy uznania przez instytucję innego państwa członkowskiego za ważną umowy o pracę w tym kraju członkowskim (...). Wynik postępowania uzgodnieniowego z instytucją słowacką stanowił podstawę wydania decyzji stwierdzającej, że właściwym ustawodawstwem w zakresie ubezpieczeń jest ustawodawstwo polskie. Ubezpieczony nie uzyskał z właściwej słowackiej instytucji ubezpieczeniowej potwierdzenia podlegania ubezpieczeniom – A1.

W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie przepisów postępowania i przepisów prawa materialnego (art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.).

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na podstawę przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oraz na podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Pozwany wniósł o nieprzyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie kosztów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przedsądu i dlatego wniosek nie został uwzględniony.

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej ma wynikać zasadniczo z zaniechania „*obligatoryjnej procedury koncyliacji i porozumienia zgodnie z przepisami rozporządzenia o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego*”. Zarzut nie jest zasadny, gdyż w sprawie ustalono przeprowadzenie procedury uzgodnieniowej dotyczącej ustawodawstwa. Pozwany nie mógł stwierdzić podlegania ustawodawstwu słowackiemu, skoro nie stwierdziła tego słowacka instytucja. Wszak ustalono, że słowacka instytucja zabezpieczenia społecznego wydała decyzję o nieobjęciu skarżącego ubezpieczeniami jako pracownika U. s.r.o. od 1 kwietnia 2013 r. Decyzja z 29 stycznia 2016 r. jest ostateczna i uprawomocniła się. Jest późniejsza niż wskazywane przez skarżącego okoliczności faktyczne (np. zgłoszenie do ubezpieczeń słowackich, sporządzenie wykazu pracowników spółki). Rzecz w tym, że pozwany nie podejmuje tu samodzielnego rozstrzygnięcia, tym bardziej sprzecznego ze stanowiskiem słowackiej instytucji. Nie ma zatem podstaw do stwierdzenia naruszenia przepisów rozporządzenia podstawowego i rozporządzenia wykonawczego.

Na tym tle zbyt ogólny jest zarzut naruszenia art. 378 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny rozpoznał apelację skarżącego. Każdy nierozpoznany zarzut apelacji z osobna wymaga określenia we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania (skonkretyzowania) i wykazania wpływu takiego zaniechania na wynik sprawy, czyli na stosowanie prawa materialnego. Taki jest jednak punkt odniesienia w ocenie zarzutu procesowego podstawy kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). Jest zatem

tym bardziej aktualny w odniesieniu do zarzutu procesowego szczególnej podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., skoro znaczenie ma dopiero aż oczywista zasadność skargi kasacyjnej. Z tych przyczyn brak jest podstaw do stwierdzenia, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.).

Na etapie przedsądu nie ocenia się podstaw kasacyjnych (art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.). Stanowią odrębną część skargi i podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu jej do rozpoznania. Oznacza to, że nie zastępują podstawy przedsądu (nawet tej szczególnej z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) ani jej uzasadnienia.

Nie spełniają się również jako podstawy przedsądu zgłoszone w drugiej kolejności podstawy z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. z następujących względów.

Są to odrębne podstawy przedsądu, które ustawa wyraźnie rozróżnia. Podstawy te mają inny przedmiot zainteresowania, dlatego druga podstawa nie może być ujmowana w alternatywie do pierwszej (*„lub z uwagi na istnienie w niniejszej sprawie potrzeby wykładni przepisu budzącego poważne wątpliwości”*).

Pytania ujęte w punktach a-c osobno ani razem nie składają się na istotne zagadnienie prawne, które ma na uwadze art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Nie mają takiej rangi, gdyż nie wykraczają poza zwykłą wykładnię i stosowanie przepisów prawa do których się odwołują. Przedmiot pytań nie jest nowy. W odniesieniu do pytania z punktu a. można wskazać, że po informacji na podstawie art. 16 ust. 5 rozporządzenia wykonawczego ubezpieczony ma prawo do odwołania (realizowane w tej sprawie) w kraju, niezależnie od kontroli decyzji słowackiej instytucji. W sprawie ustalono, że decyzja ta uprawomocniła się. Drugie pytanie – z punktu b. – również nie ma rangi istotnego zagadnienia prawnego, gdyż przewidziane w art. 16 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego ustalenie ma tymczasowy charakter, bo tylko wstępnie określa mające zastosowanie ustawodawstwo. Ponadto – i co ważniejsze – wyznaczona instytucja państwa członkowskiego miejsca zamieszkania niezwłocznie ustala ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego, uwzględniając art. 13 rozporządzenia podstawowego. Nie ma więc podstaw hipoteza określona w pytaniu. Nie inaczej należy ocenić też pytanie z punktu c. albowiem w sprawie nie ustalono, aby w drugim państwie tyczyło się postępowanie dotyczące podlegania skarżącego ubezpieczeniom. Zawieszenie postępowania nie jest też przedmiotem regulacji art. 16 ust. 4 rozporządzenia wykonawczego.

Ponadto istotne zagadnienie prawne nie może być redukowane do samych pytań (kazusów), bo nie jest rolą Sądu Najwyższego udzielanie odpowiedzi na pytania, których można wymagać od jurysty. Istotne zagadnienie prawne podobne jest do pytania prawnego z art. 390 k.p.c. Wymaga się zatem od skarżącego wykazania istotnego problemu prawnego, czyli analizy prawa, orzecznictwa a nawet doktryny, po której to wpierw sam skarżący może stwierdzić i wskazać, że istotne zagadnienie prawne rzeczywiście występuje i dlatego powinien rozpoznać je Sąd Najwyższy.

Skarżący nie wykazuje także podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Wówczas w centrum zainteresowania jest sam przepis ze względu na kwalifikowaną potrzebę jego wykładni lub rozbieżność w orzecznictwie. Nie jest wystarczająco jasne do którego przepisu wniosek odnosi tę podstawę przedsądu. Zawsze jednak należałoby wykazać poważne wątpliwości w jego wykładni lub rozbieżności w orzecznictwie opartym na tym przepisie. Skarżący wprowadzie wskazuje na „*na dwa typy rozstrzygnięć*”, jednak łączy to z orzekaniem przez sądy powszechne o charakterze procesowym, czyli na podstawie art. 467 § 4 k.p.c. albo na podstawie art. 477^{14a} k.p.c.

Nie uzasadnia to stwierdzenia rozbieżności w orzecznictwie sądów, gdyż wskazane przepisy stanowią samodzielne podstawy decyzji (orzeczeń) sądów zależnych od danej sprawy. Na podstawie stosowania tych przepisów i takich orzeczeń sądów nie można stwierdzić rozbieżności w orzecznictwie sądów. Rozbieżność w orzecznictwie sądów jako przesłankę podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. należy oceniać w odniesieniu do prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, jako że skarga kasacyjna przysługuje od wyroku sądu drugiej instancji (art. 398¹ § 1 k.p.c.) i z perspektywy naruszeń zasadniczo prawa materialnego (art. 398³ § 1 k.p.c.), gdyż to ono decyduje o wyniku sprawy i jego wykładnia ważna jest dla jednolitości orzecznictwa. Natomiast prawo procesowe stosują sądy powszechne i nie każda wadliwość ma istotny wpływ na wynik sprawy, co potwierdza treść procesowej podstawy kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.).

Z tych przyczyn orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach orzeczono na podstawie § 9 ust. 2 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

[aw]